

Hvorfor *Morgenandakten* i NRK?

En rapport fra Tro & Medier

Lars Dahle og Bjørn Hinderaker
Damaris Norge 2019

*– Den kristne tradisjonen har en spesiell plass i vårt oppdrag.
Det har jeg respekt for at man kan mene er feil eller riktig,
men det er vårt oppdrag. Dette er ikke noe NRK har bestemt,
det er en del av NRK-plakaten.*

Kringkastingssjef Thor Gjermund Eriksen
i intervju med *Dagen*

Hvorfor *Morgenandakten* i NRK?

En rapport fra Tro & Medier

Innhold

1. Sammendrag av rapporten
2. Bakgrunn: Oppdraget fra Tro & Medier
3. Morgenandakten på NRK – en kort presentasjon
4. Noen aktuelle faglige perspektiver – til belysning av Morgenandaktens berettigelse og funksjon på NRK
5. Hvorfor Morgenandakten på NRK? En konklusjon
6. Kort presentasjon av forfatterne
7. Kilder

***Hvorfor Morgenandakten i NRK? En rapport fra Tro & Medier* analyserer hvilken berettigelse og funksjon Morgenandakten har for NRK i et samfunn preget av livssynsmangfold, sett i lys av kanalens samfunnsoppdrag som allmennkringkaster og av aktuelle faglige perspektiver.**

1. Sammendrag av rapporten

Denne rapporten er skrevet på oppdrag fra Tro & Medier. Den analyserer hvilken berettigelse og funksjon *Morgenandakten* har for NRK i et samfunn preget av livssynsmangfold, sett i lys både av kanalens samfunnsoppdrag som allmennkringkaster og av aktuelle faglige perspektiver.

Rapporten inneholder følgende prinsipielle argumentasjon som begrunnelse for *Morgenandaktens* berettigelse:

- 1) *Morgenandakten synliggjør og fremmer et livssynsåpent samfunn.*
- 2) *Morgenandakten speiler og ivaretar Norges religiøse arv, representert ved den kristne kulturarven.*
- 3) *Morgenandakten speiler mangfoldet innenfor kristne kirkesamfunn i Norge, med tilslutning til den apostoliske trosbekjennelsen som naturlig, felles utgangspunkt.*
- 4) *Morgenandakten betjener medlemmer av kristne kirkesamfunn i Norge – og andre interesserte, med ord om kristen tro i hverdagen til inspirasjon, ettertanke og oppbyggelse.*
- 5) *Morgenandakten som etablert programflate med kristen forkynnelse må suppleres med andre programflater som ivaretar 'forkynnelse' fra representanter for sekulære og ikke-kristne religiøse livssyn i Norge.*

Med andre ord er *Morgenandaktens* berettigelse ikke forankret hverken i en historisk statskirkeordning eller i Den norske kirkes nåværende rolle som en nasjonal folkekirke, men derimot i det livssynsåpne samfunn som ideal og virkelighet og i allmennkringkasteroppdraget som sier at NRK skal gjenspeile Norges religiøse arv. Derfor har *Morgenandakten* en naturlig og vesentlig plass både i dagens og morgendagens NRK.

Rapporten fremhever også at *Morgenandakten* som programflate for formidling av kristen tro står overfor en dobbel utfordring fremover, nemlig å være både autentisk og relevant.

Spørsmål om autenticitet ligger på to plan, dels at NRKs radioandaktene formidler et budskap i samsvar med de tre trosartiklene i den apostoliske trosbekjennelsen og dels at andaktsholderne utgjør et mest mulig representativt og allsidig utvalg av kristen-Norge.

Spørsmål om relevans gjelder behovet for kristne andakter på denne unike programflaten som virkelig berører tilhørerne, både når det gjelder deres personlige livsfølelse, livssituasjon og livssyn.

2. Bakgrunn: Oppdraget fra Tro & Medier

Oppdraget til Damaris Norge ble beskrevet på følgende måte i august 2018 av daglig leder i Tro & Medier Jarle Haugland:

I høst vil Damaris Norge foreta en analyse av *Morgenandakten*, på bestilling fra Tro & Medier. Fokus blir på *Morgenandaktens* prinsipielle plass i NRK, hvilket grunnlag og mandat kanalen har for å sende kristen forkynnelse, og refleksjoner om *Morgenandaktens* plass i fremtiden. Analysen utføres av Lars Dahle og Bjørn Hinderaker.

3. Morgenandakten på NRK – en kort presentasjon

Morgenandakten profileres av NRK som “Serie: Kristne andakter / Gudstjenester”.¹ Andakten sendes hver ukedag på NRK P1 og P1+. I tillegg til selve andakten består også innslaget av en avsluttende kristen salme eller sang. Totalt utgjør programinnslaget ca. 7 minutter.

Hvert år i april offentliggjør NRK *Allmennkringkasterregnskapet* for å vise hvordan mediehuset løste sitt samfunnsoppdrag i året som gikk. Sist publiserte utgave fra april 2018 omtaler og begrunner Morgenandakten på følgende måte i kapitlet «Verdispørsmål i en verden full av uro»:

«NRKs tilbud skal gjenspeile Norges religiøse arv og mangfold av livssyn og religion i det norske samfunnet». Dette løser vi på flere måter. Vi har definert en del av innholdet som forkynnende (som en del av Norges religiøse arv) og andre deler som livssyn for å vise det mangfoldige Norge med sterke innslag av folk fra andre kulturer og annen religiøs tilknytning.

NRKs forkynnende innhold vises i daglige andakter og radiogudstjenester på søndager. Programmene sendes både på NRK P1 og NRK P1+. Profilen på andaktene er under stadig utvikling. Det er yngre andaktsholdere, flere kvinner og en god miks av teologer, ordinerte prester og folk uten teologisk bakgrunn. Felles er likevel at andaktene er tuftet på kristne verdier og har både bønn og velsignelse. I tillegg til radiogudstjenestene hver søndag overførte NRK i alt åtte TV-sendte gudstjenester.”²

Sitatet innledes med en henvisning til det sentrale punkt i NRK-plakaten som står i fokus for analysen og argumentasjonen i denne rapporten: «§ 18 NRKs tilbud skal gjenspeile Norges religiøse arv og mangfold av livssyn og religion i det norske samfunnet».³

NRKs todelte samfunnsoppdraget innenfor livssynsfeltet reflekteres tydelig i den prinsipielle tenkning som kommer til uttrykk i NRKs selvpresentasjon i avsnittet gjengitt ovenfor fra *Allmennkringkasterregnskapet 2017*.

4. Noen aktuelle faglige perspektiver - til belysning av Morgenandaktens berettigelse og funksjon på NRK

Vi vil her presentere noen aktuelle faglige perspektiver som ligger til grunn for vurderingene i rapporten. Vi vil for hvert punkt presentere noen faglige innspill, og deretter reflektere over relevansen av dette for *Morgenandakten* i NRK.

a. Morgenandakten og det livssyns åpne samfunn

Norge har historisk sett beveget seg fra et statlig religionsmonopol til et livssynsmangfold, en prosess religionssociologien kaller *pluralisering*. Samtidig er tradisjonelle religiøse ideer og institusjoners innflytelse i samfunnet blitt redusert, sammen med en utbredt fremmedgjøring i

¹ <https://radio.nrk.no/serie/morgenandakt>.

² NRKs *Allmennkringkasterregnskap 2017*, s. 172. <https://www.nrk.no/informasjon/nrks-allmennkringkasterregnskap-2017-1.14014313>.

³ <https://www.nrk.no/informasjon/nrk-plakaten-1.12253428>

samfunnet i møte med mye av tradisjonell religiøs praksis. Denne prosessen som kalles *sekularisering* faller også sammen med *privatisering*, hvor religions- og livssynsspørsmål til stor del er flyttet til den private sfære. Denne utviklingen bringer naturlig med seg spørsmål om hvordan religiøse og sekulære livssyn burde komme til uttrykk i samfunnet. Hvordan bruker vi denne friheten som bruddet med det kristne religionsmonopolet har brutt? Hva slags rolle skal religiøse og sekulære livssyn ha i det offentlige rom?⁴

I mange sammenhenger er *livssynsnøytralitet* løftet frem som ideal, men det er flere grunner til at dette idealet er grunnleggende problematisk. For det første må vi spørre om nøytralitet i livssynsspørsmål egentlig er mulig. Hva ville f.eks. ‘nøytralitet’ til Guds eksistens være? Eller hva er ‘nøytralitet’ i forhold til menneskesyn og verdispørsmål? For det andre kan det synes som om nøytralitetsbegrepet i realiteten dekker over at det er sekulære – og ikke nøytrale – verdier og premisser som legges til grunn. For det tredje må vi spørre oss om vi ønsker at det offentlige rommet for å diskutere de store spørsmålene skal lukkes. For det fjerde blir spørsmålet om vi ønsker at religions- og livssynskritikk skal knebles, siden den jo aldri er nøytral.

Inn denne pluralistiske samtidskonteksten kom i 2013 den sentrale offentlige utredningen *Det livssynsåpne samfunn*.⁵ Utvalgsleder Sturla Stålsett presenterte utredningen slik i en kronikk i *Aftenposten*, hvor han setter ‘nøytralitet’ opp imot ‘mangfold’ og ‘åpenhet’:

Utvalget som i dag presenterer sitt forslag til en mer helhetlig tros— og livssynspolitikkk fremholder en positiv visjon: En visjon om et samfunn der det er rikelig med rom for tro og livssyn. Både religiøse og sekulære livssyn. Livssyn som er synlig nærværende, i ord så vel som i symboler og handlinger.

Et slikt livssynsåpent samfunn er ikke nøytralt, men mangfoldig. ‘Det er en misforståelse å tro vi er nøytrale om vi som samfunn ignorerer religionen’, skriver Harald Stanghelle i *Aftenposten* 24. desember. I et livssynsåpent samfunn hilses sterke overbevisninger, tro og livssyn velkommen. Samtidig som de både kan kritiseres og ansvarliggjøres.⁶

Et *livssynsåpent* samfunn skal altså legge til rette at både religiøse og sekulære livssyn synliggjøres, kommer til orde og kritiseres. Å fjerne stemmer fra livssynstorget, ville dermed gjøre dette torget fattigere og snevrere, altså mer “lukket”. Dessuten vil det være å favorisere sekulære stemmer og livssyn som “normale”, som en «default position». Men er det i tilfelle bare religiøse livssyn som skal utelukkes fra den offentlige samtalen, eller skal også sekulære livssyn som humanisme og naturalisme stenges ute? Da vil også ateisme- og religionskritikk måtte bannlyses, noe som vil være en alvorlig innsnevring av ytringsfriheten og et alvorlig tap for mediemangfoldet.

Også på den globale arenaen er det fremmet fruktbare tilnærminger som unngår de to grøftene livssynsmonopol og livssynsforbud. Et særlig viktig initiativ er *The Global Charter of Conscience* som griper fatt i *living with our deepest differences* som en av viktigste utfordringene i vår globale verden. Artikkel 16 i denne erklæringen tegner opp to alternative avveier. Den ene grøften er *the sacred public square* (“det hellige offentlige torg”). Her har én

⁴ Se Margunn S. Dahle 2015a og 2015b.

⁵ NOU 2013:1 *Det livssynsåpne samfunn*.

⁶ Stålsett 2013.

religion livssynsmonopol, slik som tidligere i europeiske land og i dag representert eksempelvis i Saudi Arabia). Den andre grøften er *the naked public square* – hvor religiøse livssyn utelukkes fra den offentlige samtale av sekulære grunner.

I erklæringen fremmes en mellomposisjon mellom religiøst og sekulært maktspråk som kalles *the civil public square*. Beskrivelsen her ligner på den som tegnes i utredningen om det livssyns åpne samfunn:

The public place of freedom of conscience in a world of deep diversity is best fulfilled through the vision of a cosmopolitan and civil public square – a public square in which people of all faiths, religious and naturalistic, are free to enter and engage public life on the bases of their faith, but always within a double framework:

first, under the rule of law that respects all human rights, freedom of conscience in particular, and makes no distinction between peoples based on their beliefs;

and *second*, according to a freely agreed covenant specifying what each person understands to be just and free for everyone else too, and therefore of the duties involved in living with the deep difference of others.⁷

Her skal mangfoldet av livssyn komme til uttrykk, men med gjensidig anerkjente spilleregler og gjensidig respekt. Det er et samfunnskontrakt for en offentlig livssyns åpen diskurs som er åpent for alle, enten de er kristne, jøder, muslimer, hinduer, agnostikere eller ateister.⁸ (Guinness 2013:130)

I lys av disse idealene er det både naturlig og nødvendig at NRK aktivt legger til rette for livssyns åpne programflater. *Morgenandakten* er en slik programflate som altså er viet kristen formidling. Med andre ord vil vi hevde at *Morgenandakten* synliggjør og fremmer et livssyns åpent samfunn.

b. Morgenandakten og den kristne kulturarven

NRK-plakaten pålegger altså NRK bl.a. å «gjenspeile Norges religiøse arv»⁹. Dette bør primært forstås som den kristne kulturarven, også sett i lys av grunnlovens ‘verdiparagraf’: «Verdigrunnlaget forblir vår kristne og humanistiske arv. Denne Grunnlov skal sikre demokratiet, rettsstaten og menneskerettighetene.»¹⁰

Den kristne kulturarven er dermed en høyst sentral del av «Norges religiøse arv». Samtidig kan fellesverdier som menneskeverd, demokrati og toleranse forankres i denne religiøse kulturarven. Derfor er vi enige med Halvor Nordhaug og Henrik Syse i at båndene til den kristne kulturarven i lovverket «bør opprettholdes i et mer pluralistisk og flerkulturelt Norge».¹¹ Samtidig understreker de følgende:

[Skal] denne arven finnes i lovverket, ... må den være levende i folks tro og holdninger.

⁷ *The Global Charter of Conscience*, artikkel 18. Se <http://charterofconscience.org/>.

⁸ Guinness 2013:130.

⁹ *NRK-plakaten*, § 18. <https://www.nrk.no/informasjon/nrk-plakaten-1.12253428>.

¹⁰ Se <https://lovdata.no/lov/1814-05-17/§2>.

¹¹ Nordhaug og Syse 2016: 10.

En arv som oppbevares på loftet og hentes fram ved særlige anledninger for straks å deponeres ovenpå igjen, vil spille liten rolle for dagliglivet i huset.¹²

Dermed er enda et vesentlig argument levert for *Morgenandaktens* legitimitet.

Samtidig er det viktig å fastslå at dette ikke er et argument ut fra maktposisjon, men ut fra tradisjon og arv. I en nylig utgitt bok med tittelen *Etterlyst – Bergprekenens Jesus. Har folkekirken glemt ham?*, gir kirkehistorieprofessor Oskar Skarsaune kirken og kristen-Norge en tankevekkende utfordring:

Derfor, tenker jeg, er det ingen god strategi å arbeide for at folkekirken århundrelange monopolstilling i lovverket fortsatt skal «forbli» - i en aller annen form – også etter at monopolen er opphevet. Monopolstillingen, den dominante posisjonen, det kirkelige hegemoniet, om du vil, vil henge igjen så lenge én av de norske kirken kaller seg «Den norske kirke, eller Folkekirken, til forskjell fra de andre. Folkekirken «bredde» i dag er en ettervirkning av den absolutte monopolstillingen, og bør ikke søkes bevart ved de samme midlene som skapte monopolen: lovgivning. Bredden er der og vil være der atskillig tid ennå, simpelthen i kraft av en tusenårig historie. Men tradisjonens egen tyngde bør være tilstrekkelig» (Skarsaune 2018: s 306)

Relevansen for *Morgenandakten* er tydelig, nemlig at radioandaktenes legitimitet er i kraft av den kristne «tradisjonens egen tyngde». Vi vil altså hevde at *Morgenandakten speiler og ivaretar Norges religiøse arv, representert ved den kristne kulturarven*.

c. *Morgenandakten og et økumenisk mangfold*

Når NRKs radioandakter skal finne sin plass i medie- og livssynsmangfoldet, er det altså ikke lenger ut fra den kristne kirkes monopol- eller maktposisjon, men ut fra betydningen kristen tro har som tradisjon og kulturarv.

Det er derfor helt naturlig at *Morgenandakten* ikke kun gjenspeiler eller representerer den gamle statsreligionen, “evangelisk luthersk kristendom”. Den kan heller ikke være en forlenget arm for Den norske kirke anno 2019.

Siden *Morgenandakten* skal representere den kristne kulturarv og tradisjon, er det naturlig at den er basert på den kristne fellesarven. Her kan noen perspektiver fra den kjente Oxford-forfatteren C. S. Lewis være fruktbare. Han brukte nemlig begrepet *Mere Christianity* om den allmenne versjon av kristen tro han ønsket å formidle i sine radioprogram på BBC under annen verdenskrig og som senere ble til boken med samme navn. I innledningen til denne kristne klassikeren skriver han følgende:

Helt siden jeg ble kristen, har jeg ment at den beste, kanskje den eneste, tjenesten jeg kunne gjøre for mine ikke-troende medmennesker var å forsvare den tro som har vært felles for nesten alle kristne til alle tider¹³

Lewis ligner her den kristne kirke, med alle dens ulike kirkesamfunn, med et hus. Han ser sin rolle som det å invitere lytteren og leseren inn i entréen. De må selv søke videre til de andre dørene, og se hvilke kirkesamfunn de vil tilhøre:

¹² Nordhaug og Syse s. 165 f.

¹³ Lewis 2010: 16.

Jeg håper at det ikke er noen av leserne som tror at «ren» kristendom her er framsatt som et alternativ til det som forkynnes fra det forskjellige kirkesamfunn, slik at man kan over til den i stedet for frikirke eller gresk ortodoks kirke eller noe annet. Den ligner mer en entré, et forværelse, som har dører til forskjellige rom. Hvis jeg kan bringe noen inn i denne entréen, har jeg oppnådd det jeg har siktet på. Men det er i rommene og ikke entreen at vi finner ildstedene og stolene og maten. Entréen er et ventested, et sted hvor man kan prøve de forskjellige dørene, ikke et sted hvor man kan bo.¹⁴

Overført til NRKs *Morgenandakt*, kan det være at radioandaktene både skal representere 'entrén' til 'det kristne huset' (med introduksjonen til kristen tro) og de ulike 'rommene' (med de mange trosuttrykkene). Slik sett, vil bredden i kristen-Norge kunne speiles, med et mangfold av stemmer og perspektiver.

Men uansett er det kristen tro som danner rammen for disse andaktene. Det vil derfor være naturlig at det er den apostoliske trosbekjennelse (*Apostolicum*) som utgjør plattform for *Morgenandakten*, som en anerkjent allmennkristent felleseie.¹⁵ Dette vil også synliggjøre den kristne kulturarvens lange historiske tradisjon. Samtidig finner vi i *Apostolicum* et tydelig uttrykk for den sentrale trosfortelling og de sentrale trospåstandene i kristen tro.

Ett illustrerende eksempel på dette finner vi i en av de seneste bøkene til Oxford-teologen Alistair E. McGrath, med tittelen *The Landscape of Faith: An Explorer's Guide to the Christian Creeds*. Her presenterer McGrath en introduksjon til og utforskning av kristen tro ved hjelp av den apostoliske trosbekjennelsen han introduserer her.

Dermed har vi argumentert for at *Morgenandakten* må være autentisk. Spørsmål om autenticitet ligger på to plan, dels at andaktene formidler et budskap i samsvar med de tre trosartiklene i den apostoliske trosbekjennelsen og dels at andaktsholderne utgjør et mest mulig representativt og allsidig utvalg av kristen-Norge.

Vi kan altså si at *Morgenandakten* speiler mangfoldet innenfor kristne kirkesamfunn i Norge, med personlig tilslutning til den apostoliske trosbekjennelsen blant andaktsholderne som naturlig, felles utgangspunkt.

d. *Morgenandaktens sjanger og funksjon i møte med NRKs lyttere*

Morgenandaktens sjanger er et interessant spørsmål. NRKs radioandakt er jo hverken en kirkelig gudstjeneste eller et allment kåseri. Det er derimot et uttrykk for kristen formidling der andaktsholderen inviteres som en gjest rett inn i tilhørernes stue.

I *Ord i det blå? Stikkprøver i en årgang norske radioandakter* (1984), spurte Olav Skjævesland: "Hvordan skal man bestemme den forkynnelsen som utgår gjennom radioandaktene?" Han mente at hverken proklamasjon, propaganda eller informasjon er treffende begreper. Derimot foreslo Skjævesland følgende sjangerbestemmelse: "Radioandaktens egenart er *meddelelsen* - den vitnende meddelelsen." Videre fremhevet han

¹⁴ Lewis 2010: 24.

¹⁵ For en introduksjon og presentasjon av *Apostolicum*, se https://snl.no/den_apostoliske_trosbekjennelse og https://no.wikipedia.org/wiki/Den_apostoliske_trosbekjennelse.

at “[å] stå ved Kristus i mediets offentlighet, i en sakssvarende, meddelende form, det er radioandaktens bærende forutsetning.”¹⁶

Dermed har vi også sagt noe vesentlig om *Morgenandaktens* funksjon i møte med lytterne. NRKs radioandakter betjener kristne (og andre interesserte) med ‘vitnende meddelelse’. Det vil si at NRK-lytteren har grunn til å forvente at ord til ettertanke om kristen tro formidles, – som personlig inspirasjon, oppbygging og utfordring.

Tidligere kringkastingssjef Bjartmar Gjerde uttrykte det slik: “Kristendommen er en viktig del av vår kultur og berører i sterk grad mange menneskers livssituasjon.”¹⁷ Med andre ord, et spørsmål om relevans. Dette gjelder behovet for kristne andakter – i NRKs *Morgenandakt* som virkelig berører tilhørerne, både når det gjelder deres personlige livsfølelse, livssituasjon og livssyn.

Vi kan altså si at *Morgenandakten betjener medlemmer av kristne kirkesamfunn i Norge – og andre interesserte, med ord om kristen tro i hverdagen til inspirasjon, ettertanke og oppbygging.*

e. *Morgenandakten, andre NRK-programflater og det pluralistiske samfunn*

Vi lever i et pluralistisk samfunn med et stort mangfold av religiøse og sekulære livssyn. Som vi så ovenfor, er livssynsnøytralitet i de store spørsmål en umulighet. Alle har nemlig et livssyn, et grunnleggende perspektiv, en tro (forstått som grunnleggende forankring av tillit og mening). Dermed har alle livssyn også sine talsmenn, sine forkynnere og sine apologeter.

Dette livssynsmangfoldet må reflekteres i NRKs totale programtilbud. NRK-plakaten forplikter ikke bare NRK til å «gjenspeile Norges religiøse arv», men også til å gjenspeile «mangfold[et] av livssyn og religion i det norske samfunnet». Denne dobbelte forpliktelsen løses best gjennom en dobbel strategi. På den ene siden, slik vi har argumentert for ovenfor, bør *Morgenandakten* beholdes og videreutvikles som en programflate med kristen forkynnelse. På den andre siden bør det aktivt legges til rette for at representanter for sekulære og ikke-kristne livssyn gis andre, tilsvarende programflater for sin ‘forkynnelse’.

En sekulær stat er et gode, siden staten ikke skal foreskrive borgerne deres tro. Men selve samfunnet (inkludert den offentlige samtale) skal ikke være sekulært eller livssynsnøytralt, men derimot være livssynsåpent. Vi vil argumentere for at en slik dobbel strategi aktivt vil fremme det livssynsåpne samfunn, både som ideal og virkelighet.

Vi vil altså hevde at *Morgenandakten som etablert programflate med kristen forkynnelse må suppleres med andre programflater som ivaretar 'forkynnelse' fra representanter for sekulære og ikke-kristne religiøse livssyn i Norge.*

5. Morgenandakten på NRK – en konklusjon

På bakgrunn av vår analyse av *Morgenandaktens* legitimitet i lys av NRKs forpliktelse som allmennkringkaster og aktuelle faglige perspektiver, formulerte vi noen grunnleggende prinsipper.

¹⁶ Skjevesland 1984: 35 f.

¹⁷ Gjerde 1984 s 48.

Det er naturlig å avrunde denne rapporten med disse fem argumentene for *Morgenandaktens* legitimitet også i morgendagens NRK:

- 1) Morgenandakten synliggjør og fremmer et livssynsåpent samfunn.
- 2) Morgenandakten speiler og ivaretar Norges religiøse arv, representert ved den kristne kulturarven.
- 3) Morgenandakten formidler tros mangfoldet i den kristne kirke i Norge, med tilslutning til den apostoliske trobekjennelsen som naturlig, felles utgangspunkt.
- 4) Morgenandakten betjener medlemmer av kristne kirkesamfunn i Norge – og andre interesserte, med ord om kristen tro i hverdagen til inspirasjon, ettertanke og oppbyggelse.
- 5) Morgenandakten som etablert programflate med kristen forkynnelse må suppleres med andre programflater som ivaretar 'forkynnelse' fra representanter for sekulære og ikke-kristne religiøse livssyn i Norge.

I en offentlighet som er preget av sekulære perspektiver, bidrar *Morgenandakten* til et større livssynsmangfold og motvirker dessuten at «Norge religiøse arv» marginaliseres.¹⁸

6. Kort presentasjon av forfatterne

Lars Dahle

Førsteamanuensis i systematisk teologi ved NLA Mediehøgskolen Gimlekollen, daglig leder for Damaris Norge og Lausanne Catalyst for Media Engagement. Tidligere rektor for daværende Mediehøgskolen Gimlekollen.
lars.dahle@nla.no / @LarsDahle

Bjørn Hinderaker

Høgskolelektor i kommunikasjon og livssyn ved NLA Mediehøgskolen Gimlekollen og medarbeider i Damaris Norge. Tidligere pastor i Norsk Luthersk Misjonssamband.
bjorn.hinderaker@nla.no

¹⁸ Til dette, se L. Dahle 2015.

7. Kilder

- *Dagen*. «Full støtte til journalistandakt i NRK.» Reportasje 2016-09-01 ved Bjørn Olav Hammerstad og Astrid Dalehaug Norheim (<https://www.dagen.no/Nyheter/MORGENANDAKTEN/Full-støtte-til-journalist-andakt-i-NRK-381872>)
- Dahle, Lars. «Western Europe - Marginalisation of Christians through Secularisation?» I: Hans Aage Gravaas et al (red). *Freedom of Belief & Christian Mission*. Oxford: Regnum Books, 2015. s. 382-394.
- Dahle, Lars. «Syv tips for andakter». <http://larsdahle.no/7-tips-for-andakter/>
- Dahle, Margunn Serigstad. 2015a. «Kapittel 2. Livssyn – tre grunnleggende perspektiver». Hilde Kr. Dahlstrøm (red.) *Kors på halsen? Innføring i livssynsjournalistikk*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. s. 22–39.
- Dahle, Margunn Serigstad. 2015b. «Kapittel 3. Livssyn – en faktaguide til tros- og livssynssamfunn i Norge». Hilde Kr. Dahlstrøm (red.) *Kors på halsen? Innføring i livssynsjournalistikk*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. s. 40–71.
- Gjerde, Bjartmar. «Kirke og forkynnelse i NRK». *Kirken og de elektroniske mediene i informasjonsamfunnet*. Kristiansand: IMMI, 1984. s. 45-52.
- Guinness, Os. *The Global Public Square: Religious Freedom and the Making of a World Safe for Diversity*. Downers Grove Ill: Inter Varsity Press, 2013.
- Guinness, Os m.fl. *The Global Charter of Conscience* (<http://charterofconscience.org/>)
- Lewis, C.S. (2010). *Se det i øynene*. Oslo: Luther Forlag, 2010. (Først utgitt som *The Case for Christianity. Broadcast Talks*, senere publisert som *Mere Christianity*.)
- McGrath, Alister E. *The Landscape of Faith: An Explorer's Guide to the Christian Creeds* (SPCK, 2018)
- Nordhaug, Halvor og Henrik Syse. *Hvor kristent skal Norge være? Et bidrag til et arveoppgjør* Oslo: Vårt Land forlag/Mentor Media, 2016.
- NRK. *NRK-plakaten*. (1996, sist endret i 2017). <https://www.nrk.no/informasjon/nrk-plakaten-1.12253428> / <https://www.nrk.no/informasjon/nrks-vedtekter-1.5392438>
- NRK. *Allmennkringkasterregnskapet 2017*. <https://www.nrk.no/informasjon/nrks-allmennkringkasterregnskap-2017-1.14014313>
- Skarsaune, Oskar. *Etterlyst: Bergprekenens Jesus. Har folkekirken glemt ham?* Oslo: Lunde Forlag, 2018.
- Skjævesland, Olav. *Ord i det blå? Stikkprøver i en årgang norske radioandakter*. Oslo: Land og kirke, Gyldendal Norsk forlag, 1987.
- Stålsett, Sturla m.fl. *NOU 2013:1 Det livssyns åpne samfunn*. («Stålsett-utvalget») <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2013-1/id711212/>
- Stålsett, Sturla. «Det livssyns åpne samfunn». Kronikk i *Aftenposten* 07.01.2013. <https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/Xgo9o/Det-livssynsapne-samfunn>
- Utstvedt, Jakob. *Kringkastings oppgaver og plass i samfunnet*. Særtrykk. Oslo. 1969.